

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova
a lapba szánt kéziratok
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz -udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Felhívás előfizetésre.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület »Egyházi Értekezlete«, mely három év óta Br. Bánffy Dezső v. b. t. t., m. kir. főudvarmester, egyh. ker. főgondnok, ő exellentiaja és Dr. Bartók György erdélyi püspök ur ő méltósága védnöksége alatt, Dr. Gróf Kuun Géza v. b. t. t., a magy. tud. akad. alelnöke ő kegyelmességének világi elnöksége mellett azon fáradozik, hogy hazarészünk egyik elsőrangú fenntartóját, református egyházunkat, a hitelesítés társadalmi munkája által új lendületre és virágzásra segítse. Két évvel ezelőtt egyhangú lelkesedéssel egy »Vasárnap« című képes családi heti ujságot indított meg, hogy az a napi-, társadalmi és más kérdések és események ismertetése és keresztyén szellemű bírálata mellett azt a magas érdeket szolgálja, hogy a keresztyén református hitben az embereket nevelje és egyházunk iránti hűségükben megerősítse.

Hogy mily nagy szükségünk van egy ily családi ujságra, főleg napjainkban és legkivált Erdélyben: azt ma bizonyítani fölösleges. Beszélnek erről a tények. Itt a más felekezetűek versenye, amott a különböző rajongó szekták és társadalmi szociális egyletek ingatják meg hiveinket tiszta keresztyén hitükben. Mert sem hitünk fundamentumával a Jézus Krisztussal nincs eléggé élő összeköttetésünk, sem az ő igaz anyaszentegyházát nem mindnyájan becsüljük meg eléggé.

A »Vasárnap« eddigi elterjedése azonban nem felel meg teljes mértékben nagy rendeltetésének. Közgyűlésünk ezért utasította alólirottakat, hogy egyházkerületünk minden lelkészéhez ez év őszén »Előfizetési felhívásokat« intézzenek a »Va-

sárnap« támogatása érdekében, hogy hiveik körében előfizetőket gyűltvén, a fontos czélu és feladatu ujság megerősítését eszközöljék.

Midőn ez utasításnak ezennel eleget teszünk, kérjük szeretettel lelkésztársainkat:

1. Ha tehetik, rendeljék meg maguk is családjaiknak. Sok oly anyagot fognak találni benne, mely prédikációkban is felhasználható s kapcsolatot képez a kathedra és élet, a lelkész és hivei közt a pásztoralis gondviselésben.

2. Igyekezzenek jobbmódu hiveikkel azok családjai számára megrendeltetni.

3. Ha az egyházközség anyagi ereje megengedi, vagy gyűjtés, vagy multságok jövedelme, vagy felolvasási perselypénzek lehetővé teszik, osszák fel körökre gyülekezeteiket s minden kör számára közös olvasásra, vagy házról-házra továbbadásra rendeljenek meg a »Vasárnap«-ból egy-egy példányt.

4. Ha vannak ének-, ifjusági stb. egyletek, azok számára is.

5. Ha vannak jótékony pátronusok, kísértésék meg velük, hogy egy-egy község vagy család számára rendeljenek egy-egy példányt.

Szóval, igyekezzenek a helyi viszonyok által megengedett vagy ajánlott módon mindenkép hozzájárulni a lap terjesztéséhez s a környezetükben előforduló tanulságos események megírásával és feldolgozásával annak szerkesztéséhez is. Csak így felelhet meg a lap feladatának.

6. Olyan hivek számára, kik semmiképpen sem juthatnak laphoz, sátoros ünnepek, ujév, ref. emlékűnnep stb. alkalmával a közpénztár terhére rendeljenek ingyen kiosztásra nagyobb számú példányokat.

A »Vasárnap« előfizetési ára: Egész évre 4 kor., Félévre 2 kor., Negyedévre 1 kor., Egyes szám ára 10 fill.

Egy czimszalag alatt rendelt 5 példány után 1 ingyen példány jár. Gyűjtőknek 10 előfizető után hasonlólag ingyen példány jár.

Előfizetési pénzek a »Vasárnap« kiadóhivatalába Székelyudvarhely (Becsek D. Fia könyvnyomdája) küldendők, amely kívánatra ingyen mutatványszámot is köld.

Vajha sikerülne minél több családban állandó otthont biztosítani a »Vasárnapnak!«

Lelkészs és tanító társaink maguknak tesznek szolgálatot a »Vasárnap« terjesztésével!

Szives támogatásukat kérve vagyunk, az erdélyi ev. ref. egyházkerületi Egyházi-Ertekezlet közgyűlése megbízásából és nevében 1903. évi november 15-én.

Nagy Károly,
ért. egyh. alelnök.

Tárkányi György,
ért. egyh. titkár.

Adventkor.

Hitünk fejedelme, jöjj be hozzánk, várunk,
Hejh! sötét világ van mai napság nálunk!
Az álnok kísértők behálózhatnak minket,
A pokol útjára szép rózsákat hintnek.

Jöjj el csak mihozzánk, hogy te magad lássad,
Hogy minden jó lelket, hogy fog el a bánat.
Sötét aggodalmat, jer, üzz el mitőlünk,
A kísértők ellen légy vigyázó őrnök.

TÁRCZA.

A mi kis birónk.

— Rajz. —

Öreg ember a mi kis birónk! Nemcsak Torda-Aranyosvármegyében, de hiszem az egész országban, sőt talán az egész világon a legöregebb kis biró. A hetven-nyolczvan éves embereket is öcsémnek szólítja, és a támaszbotra nehezdedt vénnek is felállhatnak előtte és orcáját megbecsülhetik, olyan öreg. Sok nemzedéknek volt már kis birója; legalább a legidősebb emberek is úgy mondják, hogy ebben a tisztos hivatalban érték és tudják. Azért mellét nem ékesíti szolgálati aranyérem sem semmiféle kitüntetésben nem részesítették; pedig csakugyan megérdemelné! Hosszabb ideig és hűségesebben közszolgálatot aligha viselt valaki mint ő. Különben nagyon szerény, a kitüntetést soha sem kereste. Minden gyönyörűségét abban találja, hogy hivatalát pontosan végezze és munkakörét a leghivebben betöltse. Ezeknek él folytonosan, vénsége nem gátolja. Mintha az évek terhét nem is érezné most is úgy jön, megy, intézkedik, végez; olyan éber figyelmes mindenre, hogy a legfiatalabb kisbiró, sőt bárki példát vehetne tőle.

Elér az ifjak multságába és örömmel telik

Jer, éleszd szívünkben a lankadó hitet,
S ha hálót, mit élénk a gonoszság kivet
A te áldó kezed mindig tépje széjjel, —
Csillag nélkül sose' jöjjön reánk éjjel.

Taníts meg, hogy akkor nem bánt mélyen semmi,
Hogyha megtanulunk mélyebben szeretni.
Te, kit egész világ a halálig bántott,
Kebledre ölelted az egész világot.

Hitünk fejedelme, jer várunk mi téged,
Hogy tedd melegebbé a családi fészket.
Azt is, ki nappal a fagyos rögöt rójja,
Meleg tüzhely mellé vezesd nyugovóra.

Óh, jer mihozzánk s hozzád békességet
És jóakaratot mindenféle népnek.
Az igazi utat jer mutasd meg nekünk;
Akkor sosem vész el mi örökségünk.

G. Diószeghy Mór.

Az üdvösség utja.

(Folyt. 1.)

Mohamed vallása szerint, Allah előre elhatározta minden egyes emberre nézve, hogy ki fog idvezülni és ki fog elkárhozni. Az ember ez ellen semmit se tehet. Mindemellett — bár az eleve elrendeléssel össze nem egyeztethető — az Isten, vagyis Allah mindenhatósága és igazságossága azt kívánja, hogy az ember földi életének erkölcsi állapota szerint, tehát hite és cselekedete után, ítéltsék meg. Igen nagy mértékben ki van fej-

el azoknak illedelmes viselkedésén; de szavát azonnal felemeli, mihelyt olyat vesz észre ami neki nem tetszik. Egy vendégségből vagy lakadalomból el nem maradna nem azért, hogy az asztalnál főhelyre ültessék, — pedig az illetné — és tele igya-egye magát, mint annyi sokan, hanem hogy lássa milyen ékesen és szép rendben folyik le a vigalom. Rendre veszi a mezei munkásokat, megszólítja a gazdát és dolgosait, mindenikhez van egy-egy helyeslő vagy szemrehányó szava a szerint amint megérdemlik. Mert nagyon igazságos és jóakaratu. Személyválogatást nem ismer. Előtte nincsen barát vagy ellenség, rokon vagy idegen, egyformán viselkedik mindenkivel szemben. A földesurnak, kihez bármely pillanatban bátran bekopogtat, éppen úgy megmondja az igazat, mint az utolsó napszámosnak. Birói pálcáját éppen úgy felemeli, sőt meg is suhogtatja úgy a testvérek, mint a jövevények fölött, s még régi ismerőseit, a vén embereket is megfenyegeti vele. Mert ezt a tekintély jelvényt mindig magával hordozza; még a templomba az Ur házába is azzal megy, honnan nincs eset, hogy vagy egyszer elmaradjon, mint annyi sok kis biró.

A községi gyűlésekben pedig senki sem védi jobban az általános közérdeket, mint ő. A legkiszáltabb ügyekben azonnal felismeri az igazságot és amellől el nem állana egy világért. Igaz, hogy sokszor egészen egy magára marad. Hiába érvel,

lődvé Mohamed vallásában is, az üdv elnyerésének egyik érdemszerző eszköze: a *bucsujárás*. Különösen Mekkába a próféta sirjához való zarándoklás, a legfőbb kötelessége a kegyes muzulmánoknak. Ez a bucsujárás évenként a próféta futásának napján szokott történni. Érdem szerző jelentősége van még a szentek sirjához való bucsujárásnak is. Egy ilyen bucsujárászerű ünnepele a mohamedán perzsáknak az, melyet a tulbuzgó mohamedánok, a próféta unokájának, Mohamed Husszeinek emlékére tartanak. Az ünnepség 10 napig tart. Az első kilencz napon különféle kinzásoknak vetik alá magukat, böjtölnek, hajukat lenyirják, hogy így előkészítsék magukat a nagy ünnepi szertartásra, a véráldozatra. A tizedik nap reggelén hatalmas tömegekben gyülekezik a nép a főváros utcáin s folytonosan valami szomorú, egyhangú gyászdalt dalolnak, amelybe időnként fájdalmas felkiáltásokat vegyitnek. A menet élén egy fiatal fehér ruhába öltözött gyermek lovagol arannyal és bársonnyal gazdagon diszitett arabszéken. Egész nap az utcákon hullámszerűen fel s alá, míg csak a nap le nem száll a várost övező hegyek mögött. Ekkor fölvonulnak a legmagasabb csúcsra s ott három körben helyezkednek el. A külső kört a katonaság képezi, akiknek feladata a fanatizmusban megvadult tömeget megfékezni, nehogy forrongásra ragadtassa magát. A második kört a gazdag és tekintélyes rajongók képezik, míg a harmadik belső körben a legfanatikusabbak foglalnak helyet. A kör közepén örömtűzek égnek. Az emberek összefogózkodva, adott jelre arcra borulnak s ismét azokat a fájdalmas dalokat kezdik énekelni. Az emberek késekkel felvágják tes-

tüket s vérük ömlése közben, hálaadó imákat dalolnak. Ekkor megjelenik a fehér ruhába öltözött gyermek és ő is felmetszvéen ereit, addig engedni folyni, míg csak fehér ruháját vörösre nem festi. Ezzel véget ér az ünnepség, amit évről-évre megszoktak ismételni. Az üdvösségnek ezen útja még nehezebb, borzalmasabb, mintsem azt tisztult vallásos felfogás mellett követni lehetne.

Még csupán a hajdankori *görögök vallásáról* kívánunk megemlékezni, mert alig van vallás melyben a külsőségek, a bucsujárás nagyobb szerepet játszott volna, mint ott. A bűnből való feloldozás, a kiengesztelődés, a megtisztulás ezen vallásban a sok Isten közül: *Foibos Apolló*-hoz, a világság istenéhez volt kapcsolva. Apolló a főistenek: Zeusnak vala a gyermeke. A bűnbocsánat, a kiengesztelődés nagy ünnepekkel volt összekapcsolva. Igaz, hogy ezen ünnepek nem csupán egyházi, vallásos ünnepek voltak, hanem nemzeti ünnepek is, melyekhez irodalmi, művészeti, tornászati versenyek is kapcsolódtak. Ilyen volt különösen az *olimpiai ünnep*, melyet négy évenként, július elején tartottak Olimpia városkában, Zeus tiszteletére. Ezen ünnepélyeken csak férfiak és a papnők vehettek részt; idegenek, barbarusnak megjelenni szigorúan tiltva volt. Az ünnep egyházi része abból állott, hogy áldoztak, énekeltek, fogadalmakat tettek, az oltárokra ajándékokat helyeztek, s az istenek tiszteletére táncjátékokat rendeztek. Az ilyen bucsuk egyszermind a béke ünnepei is voltak. A békét annyira szentnek tekintették, hogy aki a közrendet, rendet meghiúsította, kemény, sőt halálos büntetést szabtak rá.

bölcs tapasztalataira hivatkozva, egészen másképpen intéztetik el a dolog amint ő akarja, de azért hajszályait nem enged igazából, a világ minden kincseért; még a főszolgabíróval szemben is vitatja igazát. Nem régen éppen a községi előjárók választása előtt kevéssel volt heves összeszólalása.

Az új földes ur az ő tagjához valami mezei utat akart a közlegelőből csatolni. Eltiltotta arról a falusiakat, azt mondva: hogy az az ő tagjához tartozik. A vármegye hatósága és a falu vénei mint bizalmi férfiak kiszállottak a helyszínére a vitás ügy elintézése végett. Kis bírónk is kiment, nem mint hivatalos közeg, hanem hogy lássa miként intéztetik el a dolog. A falu vénei megszeppentek az urak láttára, ellent nem mondtak volna egyetlen szóval, nehogy magukra haragítsák őket sőt hajlandók voltak átengedni az utat a földesurnak, csak hogy kedvét megnyerjék. Kis bírónk látva a dolgot, első pillanattól nem találta helyét, nem bírta elfojtani magában a szót; előállott és a megyei bizottság előtt megszegyenítve a falu véneit, úgy oda beszélt a földesurnak, hogy az lemondott minden követeléséről és az ut továbbra is a falusiak tulajdonába hagyatott.

Hajtogatták is a vének, hogy felszólalásával megharagította nemcsak magára, hanem az egész községre az urakat; a földes ur mindent elkövet, hogy a szolgabíró ne is kandidálja többet az állásra s ha jelölné is, senki se merne reá sza-

vazni, mert az egész falu a földes ur zsebében van, tőle boldogul. Nem sokat törődött a sok beszéddel, szószaporításra pedig nem volt ideje; azt annál hasznosabb dolgokkal töltötte.

Végre eljött a választás napja. Mindenki, még az asszonynépség is kíváncsian sietett a község házához. Lázasan izgatottság fogta el a fiatalokat is. Igen sokan még fogadásokat is tettek, hogy a vén kis bírót nagy szégyenére kibuktatják állásából. A jó öreg egykedvűen vette az egészet, úgy viselkedett mintha közönyös volna reá nézve minden.

A bírót egyhangulag kikiáltották, csak hogy gyorsabban kerüljön sor a kisbíró választására.

Az egész falu népe néma csendben várva leste a szót, ki lesz a helyre jelölve, mikor csak feláll a földes ur és engedelméből a szolgabírónak így szól: a gondviselés rendelt nekünk egy kis bírót. Ez ellen kifogást emelni, azt hiszem Isten ellen vétenénk, ha mernénk. Igaz, nagyon öreg, de helyét úgy betölti, mint senki más; becsüljük meg és tiszteljük! S örvendjünk, ha az igazságnak ezen régi éber hű őre nekünk kis bírónk lesz továbbra is, mert ő urat és szegényt egyaránt szolgál! Én igen sokat köszönhetek neki s ti is csak úgy lesztok boldogok, ha ő kis bírótok! . . . Ez ami öreg kis bírónk! . . . a lelkiismeret! . . .

Ferencz Samu.

Még a katonáknak sem volt szabad fegyveresen jelenni meg az ilyen ünnepélyeken.

Csak mellékesen jegyezzük meg, hogy menyire elüt ezektől egy mai kath. bucsu; hiszen alig telik el egy bucsu, hogy véres verekedések ne lennének.

Ezen kívül még számos bucsujáró hely volt Görögországban az egyes istenek tiszteletére. Mindenik bucsujáró helyre nagy tömegekben vonult ki a nép. Elöl az illető isten szobrát vitték, zászlókkal, zöld ágakkal diszítve. Nevezetesebb volt ezek közül a *delfi* Apolló tiszteletére; az *eleüzi* Ceres tiszteletére és az *efézusi* Diána tiszteletére.

Itt említjük meg azt, hogy egy régészeti tudós kimutatta, hogy az *efézusi Diána-szobor* és a nagy mária-czelli *Mária-kép* között feltűnő nagy a hasonlóság. Diána karcsubb ugyan és nem tart gyermeket a karján, de a két kép kivitele és diszítése azonos. A nagy és kis-czelli Mária csodatevő képéhez úgy járnak ma a bucsusok, mint hajdan az efézusi Diána csodatevő képéhez.

A görög bucsujárásokra meg kell jegyeznünk a következőket. Görögország igen művelt ország volt. Tudomány, művészet, bölcsészet kevés népnél volt olyan virágzó állapotban, mint Görögországban. A művelt görög nép nem sokat adott ezen bucsujárásokra, de hogy mégis részt vett azokon, annak oka abban rejlik, hogy a nép hitét, s ez által a nemzeti egységet, s az egységben rejlő erőt nem akarta megingatni. Ebből kifolyólag legnagyobb bűnnek azt tartották, ha valaki ezek ellen fel mert szólalni, vagy az istenekben kételkedett. *Sokratest* azért ítélték halálra, mert a görög sok isten imádással szemben, az isten egységéről tanított. *Periklest*, Görögország legnagyobb fiát, ellenségei hasonlóképpen az istenek tagadásával vádolták, minek az eredménye száműzetés lett.

És itt ismét megjegyezzük, hogy valami feltűnő hasonlóság van ebben azon mai felfogással, hogy az állami élet alapja csupán a katholicizmusban lehet és azon eljárással, hogy a szabadgondolkodók ellen nálunk is megindult a hajsza. Példa rá: a *Pikler* és a *Somló* Bodog esete. Mindkét tudóst szabadgondolkozásáért vettek üldözőbe egyes tulbuzgó tagjai az egyedül üdvözítő egyháznak.

Az elmondottakból láthatjuk azt, hogy az üdvösség fogalmát az elősorolt vallásokban, jól lehet mindig valami felsőbb lényekhez, mondjuk az istenekhez kötötték: de *elnyerését a papságtól, kiérdemlését pedig bizonyos külső cselekvények végrehajtásától* tették függővé. Így aztán az egész kérdés olyan titokzatos, olyan homályos lett, hogy nemcsak a köznép, de még maguk, a papok sem voltak tisztában vele. Csinálták, végezték, mint valamely gépies, külső cselekedet: anélkül, hogy a lélek valamely belső megrázkodáson, átalakuláson ment volna keresztül. A titokzatosság azonban a papság kezében egy nagy hatalom volt, melynél fogva nemcsak a népet tartotta korláton, hanem az állami élet vezetésének gyepelő szárai is a papság kezébe futottak össze. Példa rá Zsidó-

ország, Görögország, hol még egy háboru megizenését is a *delfi* orakulumtól tették függővé.

Viszont a történelem azt is bizonyítja, hogy csak a műveletlen nép, amely egyáltalán nem gondolkozott: volt megelegetve a háborgó lélek ilyen módon való lecsillapításával. Sőt, e között is számosan találkoztak olyanok, akiket hidegen hagyott a sok külsőség. Azon osztály pedig, a melyik már gondolkozni is szeretett és a dolgok mélyére hatolt: határozottan elítélte, megvetette az üdvösség keresésének, a bűnbocsánatnak ezt a módját. S ha még valamelyes külsőségek oda-csatolták a pogány istenekhez: lelke mélyén már más istennek áldozott. Így keletkeztek pl. Görögországban bizonyos *titkos társulatok* (eleüzi mysterium), melynek tagjai az egy istenhitnek, az emberszeretnek magasztos elveitől valának áthatva.

(Folyt. köv.)

Isten igéje.

— Eljő az Ur. —

Esai LX. 2.

Izrael nagy prófétájának lelkén egy szent váradalom ül. Szívét élő reménység tölti be. *Eljő az Ur!* E két szóban van az ő várakozása és ebből származó öröme. Izrael Istene élő Isten, ki a nemzetet ért nagy küzdelmek alatt, már annyiszor megmutatta gondviselő figyelmét. Sajnálta, midőn tőle elhajolt és idegen istenekkel paráználkodott: de keblére ölelte, midőn magát megalázva, hozzá visszatért. Sújtoló kezeit tartja most is Izrael testén, mert idegen népek rabigája alatt nyög a hajdan szabad nép. Ah, de e tehernél sokkal inkább nyomja *bűneinek rabigája*. Szabadulni óhajtana attól is, ettől is, mert ez az állapot elviselhetetlen. A próféta tehát, egy egész nemzet szabadság utáni vágyakozását és a bűnös ember megigazulását fejezi ki, midőn azt mondja *eljő az Ur és az ő dicsősége megláttatik*.

Izrael lelánczolt nemzete vagyunk mi is. Pedig mi már láttuk az Urnak dicsőségét az ő szent fiában. Mi hozzánk megjelent az Istennek igazsága hit által. Mi fiak és örökösök vagyunk. Csakhogy az Urnak fényes dicsőségét elhomályosította elménknek sötétsége: a tudatlanság; az ő igazságát nem ismerjük a hitelenség miatt és szolgák lettünk ismét a bűn miatt.

Avagy ki ne látná a tudatlanságnak, a hitelenségnek és a bűnnek uralmát? Diadalt ül a családban, a társadalomban. s az egyes emberek lelkében. Az istenországának elterjedését ezek nem engedik e földön. Krisztus fényes dicsősége ezek miatt nem láttatik meg rajtunk. Szolgák vagyunk mi is; viseljük a bűn nehéz bilincset. Állapotunk ebben hasonlít Izrael egykori állapotához.

Akarunk-e ezen szolgai állapotból megszabadulni? Egy utja van ennek: *Ha várjuk az Urnak eljövételét*. Mert amíg ami lelkünkben -is fel nem támad a messiási váradalom; amíg komolyan nem akarunk szabadulni bűneinkből, ezen nehéz lelki rabságból: addig nem jó el hozzánk

az Ur. Isten az ő szent fiában ingyen nyújtsa az ő kegyelmét, de nekünk hit által kell hozzá közelednünk, hogy azt elfogadjuk.

Az adventi napok legyenek a messiási váradalomnak napjai reánk nézve is. Egyengessük szivünkben a Megváltó utját, hogy lelkünknek kedves vendége lehessen. Eljő az Ur mi hozzánk is, ha várjuk hittel, élő reménységgel. *Készítsétek meg azért az Urnak az utját, egyengessétek meg az ő ösvényét és minden test meglátja az Istennek szabadítását és dicsőségét.* (Luk. III. 4. 6.)

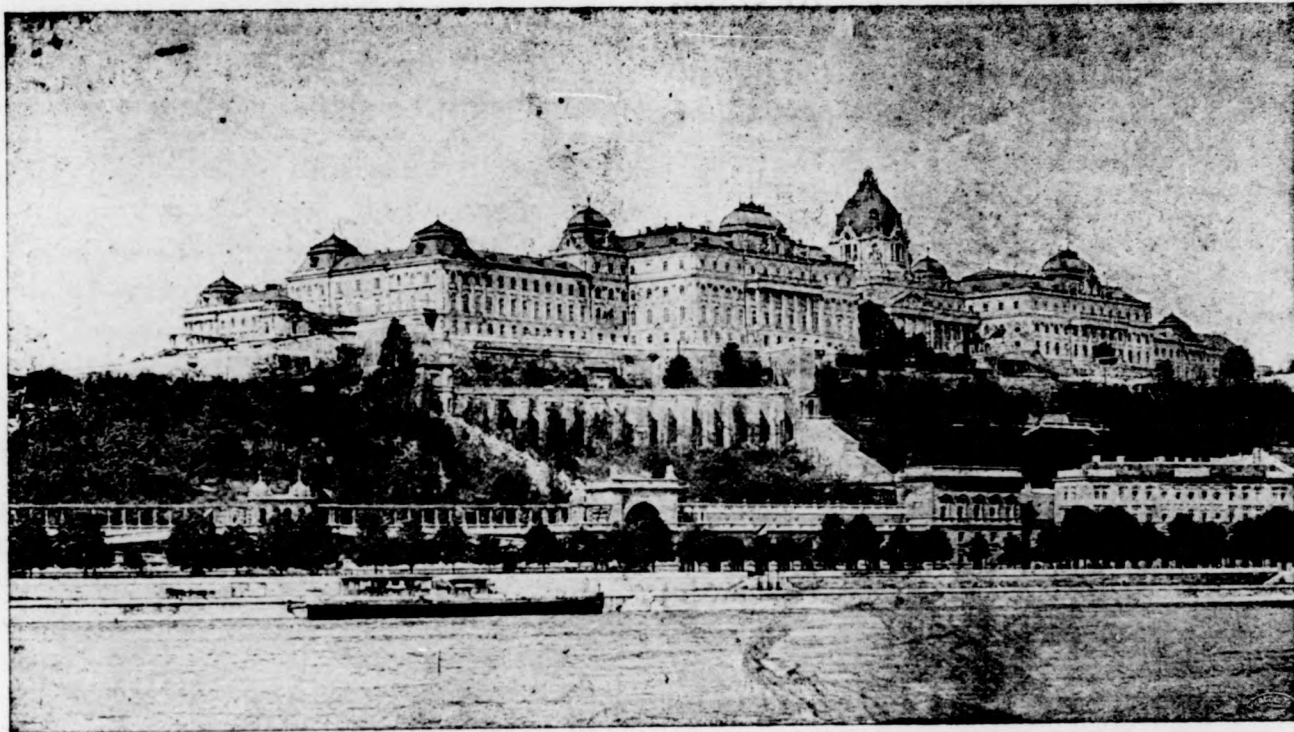
Hazai krónika.

— 1903. decz. 4. —

Országgyűlés. Deczember 3-án egy hónapja múlt, hogy Ó Felsege gr. Tisza Istvánt kinevezte magyar miniszterelnöknek. Tisza számos és jelentékeny nemzeti engedményekkel jött, s célja az vala, hogy békét csináljon és az országot kisza-

idejénck a megállapításához négy embernél többnek nem szabad hozzászólani, és délután 6 órakor ki is hirdette az elnök a párhuzamos ülések tartását. *Nov. 28-án* azzal kezdődik az ülés, hogy Polónyi Géza bizalmatlansági indítványt tesz Perczel Dezső ellen, mert azt látja, hogy nem elnököl pártatlanul. Tisza védelmére kel Perczelnek és a többek közt azt mondja, hogy vigyázzon az ellenzék, mert a nemzet majd elbánik az ilyen elemekkel. Ez újabb olaj volt a tűzön. Tisza nem tágitott és elmondta, hogy az ellenzék az ilyen eljárásokkal ellenségeink malmára hajtja a vizet. Perczel védekezése után, gr. Khuen is beszélt, azt állítva, hogy az ellenzék nem tartotta meg vele szemben a szavát.

Decz. 1-én a legnagyobb vita alatt váratlan fordulat történt. Felállott *Kossuth* Ferencz, aki tudvalevőleg nem helyesli az obstrukciót és azt ajánlja a kormánynak, hogy ne menjen tovább az erőszakosság útján, hanem ahelyett léptessen életbe belügyi reformokat. Követeli nevezetesen a

A BUDAI KIRÁLYI VÁRPALOTA

badítsa az ex-lexből, mely miatt annyi kár érte a nemzetet. Az ellenzék nem tágitott. Követelte a magyar vezényleti nyelvet. Egy hónapja már, hogy foly az ostrom és meg van bénítva az országgyűlés munkássága. Tisza ekkor egyet gondolt, s azt mondta, hogy jól van, ha az ellenzéknek olyan nagy beszélni való kedve van: be kell hozni a párhuzamos üléseket, hogy legyen ideje a beszédre. Vagyis ne csak d. e. 10—3-ig tartssanak üléseket, hanem délután 5—9 óráig is. A szabadelvű-párt helyeselte is ezt és br. Podmaniczky Frigyes *nov. 26-án* javaslatot is tett ez iránt. A magyar képviselőházban javaslat még nem okozott olyan kavarodást, mint ez. Az ellenzék szidta Tiszát, szidta Perczelt, a Ház elnökét. Magyarázni kezdték a Házsabályokat jobbról is, balról is. E közben olyan szavakat használtak a magyar honatyák, melyeket nem lehet papírra leírni. Ám, azért, *nov. 27-ikére* kitűzték a szavazást, mert az a szabály, hogy a gyűlések

választói jog kiterjesztését, követeli, hogy a magyar nyelvet az iskolákban kötelező szigorral tanítsák s oly szociális reformokat, amelyek a szegény emberen segítenek. *Tisza*, miniszterelnök rögtön felelt Kossuthnak, és azt mondta, hogy a felhozottakra közte és az ellenzék között nincs nagy eltérés, különösen a szociális kérdéseknél. Ez áll az iskolákban a magyar nyelv tanítására is, különösen ez utóbbi benne van a kormány programjában, hogy a magyar nyelv szigorubban taníttassék. A választási reformra nézve teljesen egyetért Kossuth elvi álláspontjával. Hisz a liberális politika végcélja, hogy a nemzet egyeteme ruháztassék fel politikai jogokkal. Az Ugron töredék és a néppárt hallani sem akart a békéről. A többség azonban elfogadta Krasznay Ferencz javaslatát, hogy a mig a békepontokat megbeszéljük, ne tartssanak ülést. Hogy mit tanácskoztak, arról jövőben szólunk.

Apponyi Albert gróf és a volt nemzeti párt,

a párhuzamos ülések miatt, 28—30-ad magával kilépett a kormánypartból.

A miniszterek mandátuma Ha valamelyik képviselőt nevezik ki miniszternek, új választásnak kell alávetni magát. Így választották meg újból: *Tisza István* gr. Ugrán, *Hieronymi Károly* Szathmáron, *Berzeviczy Albert* Budapesten a VIII. kerületben, *Tallián Béla* Ujverbászon.

A pártok aránya. Érdekes tudni, hogy a mai zürzavaros politikai világban hogy állanak az egyes pártok számszerint: Ime, megmondja a következő kimutatás. Volt összesen: Szabadelvű 260, Kossuth-párti 89, Ugron-párti 11, Néppárti 25, Nemzetiségi 5, Pártonkívüli 23, Horvát 40. Összesen 453. A nem szabadelvű párti, tehát az ellenzéki képviselők összesen 153-an vannak. Ezekhez járulnak már most a harmincz egynehány főre felszaporodott nemzeti pártiak, a kik szintén kiléptek, úgy, hogy a párhuzamos ülések ellen tulajdonképpen 183 képviselő szavazhatott volna. Másrészt a horvátok, számszerint negyvenen, a kormánnyal szavaznak, úgy, hogy odavetőleges számítás szerint a kormány 270 szavazattal rendelkezik, tehát 87 szótöbbséggel. Vannak azonban a Magyarországot kizárólag érdeklő ügyek, melyekben a 40 horvát képviselő nem szavazhat. Ekkor tehát a kormány többsége csak 47.

Világkrónika.

Vilmos császár betegsége. II. Vilmos német császárt nem régiben operálták. Mint édes atyjának, Frigyesnek, úgy neki is a torkában valami daganat keletkezett, melyet el kellett távolítani. A műtét, úgy mondják, nagyon jól sikerült, hanem a császárnak új évben Olaszország meleg ege alá kell utazni a teljes gyógyulás végett. Komoly veszély fenyegetné az európai békét, ha Vilmos császár betegsége rosra fordulna.

Párisból az a hír érkezik, hogy a Dreyfus pert újból eléveszik. Dreyfus kapitányt ugyanis hazaárulás miatt a Szent Ilona szigetre száműzték volt és ott töltött öt évet. Azután szabadlábba helyezték. Dreyfus most a teljes ártatlanságát akarja kimutatni, azért véteti elé perét.

Árviz Péterváron. Az erős esőzés következtében a Néva és csatornái jelentékenyen megáradtak. A folyó partján elterülő várost nagy veszedelem fenyegeti. Az utcák vízzel vannak borítva. A rémület miatt a várból vészlövéseket tettek. A császár téli palotája és a többi paloták vízben vannak. A szegény lakosság körében a nyomor óriási. A gyorsan jött árviz elől ugyszólván semmit sem menthettek meg holmijukból. Hír szerint sok ember a vízbe fult.

Aki a királyát bepanaszolja Lisszabonban a legismertebb lisszaboni államügyész mostani vádja széles körben óriási feltűnést keltett. Az államügyész ugyanis nem kisebb embert, mint a királyt idézte az ország legfelsőbb bírósága elé. Azzal a nyilvánosan is hangoztatott váddal, hogy a király személyi kiadásaira az állam jövedelmé-

nek egynegyedét elpazarolja. A per eleibe nagy érdekléssel néznek.

A dán király jubileuma. A napokban volt negyven éve annak, hogy IX. Keresztély király, aki jelenleg 86 éves, Dánia trónjára lépett. Ez alkalomból nagy ünnepek voltak a dán fővárosban. Az est folyamán a király családjával körül kocsizott a város fényesen kivilágított utcáin, ahol a nagy tömeg lelkesen üdvözölte. A király az évforduló napján százakra menő táviratot kapott, Európa majdnem minden uralkodójától és hercegeitől.

Egyházi élet.

Dr. Bartók György püspök a Vasárnapról.

Az egyházkerületi közgyűlésen főtiszteletű püspök ur, szokásos évi jelentésében, a következő szavakkal méltányolta egyházi értekezleteinket és azok szolgálatában a Vasárnapot: A hitélet szolgálatára alakított »Egyházi értekezletünk« által propagált egyháztársadalmi tevékenység is fokozatosan terjed. Elérte, hogy ma már minden egyházmegye területén megalakult az Ertekezlet. A téli munkára való felhívás és utasítások mellett, a népünkre való ráhatás és buzdítás eszközül most már közvetlen kezelésbe vette a három év előtt megindított »Vasárnap« című képes heti családi ujságot *Vajda* Ferencz szerkesztése mellett és folytatja értékes darabokkal kiadványainak sorozatát. Az egyházmegyék kisebb nagyobb buzgósággal tevékenykednek ez irányban. Legöntudatosabban az udvarhelymegyei, de kolozskalotai, nagyenyedi, marosi, orbai, ez utóbbi főleg az ifjúsági egyesületek terén. A nagyobb egyházközségek terén kiválnak Hosszúfalú, Brassó, Zágon, Székelyudvarhely, de követi Marosvásárhely is. — Az 1903. évi tagok névsorát csak az orbai közölte (67), a többit a múlt évi számmal (1100) véve fel, tagok számának növekedését is megállapíthatjuk, de a tagdíj befizetések ezen számnak teljességgel nem felelnek meg. Ehez mérten a vagyoni állás sem nagyon emelkedik. Jelenleg 2550 korona. Támogatását különösen alig is kellene hangsúlyoznom, hiszen szükségét látva és érezve magunk hívtuk életre. A különböző közgyűlések eléggé mutatják, hogy népünk érdeklődik iránta, de az érdeklődés felköltésében és a czélok szolgálatában anyagilag és erkölcsileg a lelkészeknek kell jó példával előjárniok. S hogy miként lehet, példával mutatták meg az udvarhelyi, kolozskalotai, széki egyházmegyék, hol a lelkészek, sőt Kolozskalotában a világi egyházm. közgyűlési tagok is kötelezett tagoknak mondták ki magukat. A tagdíjak pontos begyűjtésével, s a kiadványok támogatásával kell felvirágoztatnunk, — amit buzgalommal és szeretettel kérek is. Ez évi tordai szép közgyűlésen magam is részt vettem — mint a korábbiakban is — s újra bizonyosságot tehetek az általános érdeklődésről. Fájdalom, az érdemes világi elnök Ó Nagyméltóságát a megjelenésben gyengélkedése akadályozta. A nagy közönség érdeklődése egy művészi estély jövedelmeként ez alkalomból

500 koronát juttatott az Értekezletnek. A rendezés főérdeme gr. Bethlen Bálint egyházmegyei gondnok uré, a helybeli lelkészek és presbiteriumoké. Itt ujított meg a tisztikar is, melynek működése elébe szép eredményekkel nézhetünk, főként ha — a mint a gyűlés nagy ragaszkodással kérte — eddigi buzgó világi elnökét dr. gróf. Kuun Géza Ő Nagyméltóságát továbbra is megnyerheti a vezetésnek, amire őt én is, e helyről is melegen kérem.

Templomavatás Ny.-Gálfalván. Ravasz János református esperes, mint püspökhelyettes avatta fel november 22-én Ny.-Gálfalván az ottani reformátusok újonnan épített templomát, amelynek építése körül legtöbbet fáradozott Szentiványi Gábor földbirtokos és Staudner Mátyás református lelkész, a költőpap. A székely kis falu életében valóságos történelmi eseményt képezett ez az ünnepélyes nap. A templom előtt Gombos Zsuzsa székely hajadon üdvözölte szép, képes beszédben a templomavató esperest. Ravasz János püspöki helyettes hitébresztő s erős protestáns szellemű beszéddel nyitotta meg a templomot, amelyben Erdélyi Béla megható imája után Király Béla tartotta meg nagyszabású s magas szárnyalású felavató beszédét. Azután Rákosi György adta elő nagy bibliai tudással s bölcsészeti felfogással irt keresztelési beszédét, majd Lőrinczi Lajos szép urvacsorai ágendája következett. Az ünnepély méltó befejezését képezte Staudner Mátyás költői hasonlatokban gazdag bezáró beszéde.

Mit végzett a bibliatársulat a lefolyt évben? Az 1902. évben a bibliatársulat 850 bibliárust alkalmazott, kik a szentírást 1 millió 890 ezer példányban terjesztették el. Ez évben a biblia terjesztésére 1 millió és 32 ezer koronát áldozott e társaság. Keleten 650 bibliaterjesztő segélyeztetett, kik mintegy 50 missziótársaság és szövetség felügyelete alatt terjesztették a bibliát a pogány nők közt. A társaság kiadott a múlt évben 997.720 bibliát, 1,492.000 új testamentomot, 3,454.000 bibliai részt, tehát összesen 5,940.000 példányt. Ennél nagyobb eredményt eddig még nem ért el. 100 példány közül 16 esik a teljes szentíráásra, 25 az új-szövetségre és 59 a biblia egyes részeire. — A brit és külföldi bibliatársulat alapítása, azaz 1804 óta több mint 186 millió bibliát adott ki, minek előállítási költsége közel 331 millió koronát tesz ki. A múlt évben a társaság 6,084.000 korona kiadással szemben összes segélyforrásaiból csak 5,580.000 koronát vett be, tehát jelenleg 504.000 korona deficizzel küzd.

Kolozsvári ref. egyházunkban nov. 29-én kezdődtek meg a vallásos estélyek. Egyszerre a város négy pontján tartottak érdekes tárgysorozattal összekötött egyházi estélyt.

Örök élet.

A mig e világon
Lesz egy árva gyermek,
A kit szerető kar
Sohasem ölel meg;
A kit úgy teritnek
Hideg ravatalra,
Hogy édes anyját itt
Sohsem csókolhatta:
— Mindaddig hiszek egy
Boldogabb világba,
Egy felénk ragyogó
Örök mennyországba!

A mig e világon
Lesznek nyomorultak,
Kik hordanak titkos
Tövis koszorukat;
A kiknek ez éltet
Át kell mosolyogni,
De a boldogságról

Azt se tudják, hogy mi:
— Mindaddig hiszek egy
Fényesebb világba,
Egy felénk ragyogó
Örök mennyországba!

A mig e világon
Ur lesz a gonoszság,
És az igazságot
Keresztfára vonják;
Mig egy farizeust
Valahol tapsolnak,
S lesz kézmosó vizük
A Pilátusoknak:
— Mindaddig hiszek egy
Igazabb világba,
Egy felénk ragyogó
Örök mennyországba!!
Szabolcska Mihály.

Hasznos tudnivalók.

— A Protestáns Árvaházi Naptárból. —

Adóleengedés szélvihar miatt. Eddig, ha viharokozta kárt jelentettek be, a pénzügyi hatóságok elutasították a kérvényeket. Közelebb azonban a közigazgatási bíróság kimondta, hogy a szélvihar által okozott kárt is elemi csapásnak kell minősíteni, melyért a károsultnak joga van adóleengedést kérni.

A vetőmag lefoglalhatósága. A törvény szeptember és október hónapokban kiveszi a vetőmagot a zálogolás alól s eddig a pénzügyigazgatóság csak e két hónapban nem foglalta le a magot. A közigazgatási bíróság azonban újabban úgy határozott, hogy a törvény szelleme a vetőmagot egyáltalában biztosítani akarta, azt tehát semmikor se szabad lefoglalni.

A cseléd gyógyíttatása. A közigazgatási bíróság kimondta, hogy a gazda cselédjéért a gyógyításköltséget tizenöt napi szolgálati idő után még az esetben is tartozik fizetni, ha a betegség idült természetű. Mert az 1898. évi XXI. törvény cikk 5. §-a szerint a betegség idült volt a gyógyítás költségének fizetése alól mentességet nem biztosít.

A méhes elhelyezése. Egy birtokost az elsőfoku bíróság felszólított, hogy méhességét helyezze odább, mert az a szomszédnak kellemetlenséget okoz. A miniszter azonban úgy döntött, hogy a törvény értelmében mezei földbirtokát a törvény korlátai közt mindenki bátran használhatja. A méhesség pedig a birtokhasználathoz tartozik. Ha azonban ezzel valakinek kára támadna, úgy a kár miatt magánjogi úton kell orvoslást keresni.

A gazdasági gépeket venni szándékozók figyelmébe. A gazdák igen sokat károsodtak már tájékozatlanságuk miatt s különféle visszaélések következtében a gépek vásárlásánál. Ezért nagyon

helyesen cselekedett az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, midőn ipari és kereskedelmi szakosztályát létesítette. Minden gazda, mielőtt gépet venne, bátran fordulhat az ipari és kereskedelmi szakosztály titkárához (Budapest, IX., Köztelek), hol ingyen adnak szakszerű felvilágosítást a magyar gép-gyártmányokról.

Tájékoztató azoknak, akik komlót akarnak termeszteni. Ha valaki rászánja magát a komlótermelésre, úgy a kolozsvári komlótermesztési vándorszaktanár segítségével igénybe vehető, aki a földművelésügyi minisztérium javahagyásával helyszíni tervezés s utbaigazítás okából ki is szállhat, de előbb czélszerűbb egy 20 filléres postabélyeggel bélelt levélben elkérni »Hol lehet komlót termeszteni« és a »Komlótermelés« czimű füzeteket, melyeket a szaktanár bárkinek ingyen szívesen megküld. Ha a gazda e füzetekből tisztába jött e termelési ággal s rászánja magát, úgy az említett szaktanár (lakik: Kolozsvárt, Hunyadi-tér 6. sz.) helyszíni közreműködése kikérhető a megyei gazd. egyesület vagy helyi hatóság útján.

A cselédsegélypénztár ismertetése. Abból a célból, hogy a gazdasági munkás- és cselédsegélypénztár intézménye a népnek minél szélesebb rétege előtt ismeretessé váljék, a földművelési miniszter a gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárról szóló 1900: XVI. t.-cz. és annak kiegészítéséről szóló 1902. XIV. t.-cz. ről népies ismertető füzetet adott ki. Ezek a füzetek tartalmazzák mindazt, ami alkalmas arra, hogy a gazdasági munkások s cselédek megérthessék az intézmény célját s megismerjék azokat az újabb nagy kedvezményeket, melyeket a tagság esetére az 1901. XIV. t.-cz. biztosít. A népies ismertetőket az érdeklődőknek több példányban is ingyen rendelkezésre bocsátják, ha az iránt szóval vagy írásban a földművelési minisztérium munkásügyi osztályához fordulnak.

Mai képünkhöz.

A budai királyi várpalotát mutatjuk be a »Vasárnap« olvasóinak. A föld kerektségén alig van ország, mely uralkodójának szebb lakást épített volna, mint a magyar. Ezenkívül a fekvése is valóban királyi a mi királyunk lakásának. Ez a szép királyi palota is egyik jele a magyar nép királya iránti hűségének és szeretetének. A szép királyi palota mellett az volna a magyarok legfőbb vágya, ha minél többet és hosszabb ideig láthatná szeretett királyát ide haza!

Vegyes hírek.

Olvasóinkhoz. Szívesen felkérjük a »Vasárnap« hátrálékos előfizetőit, hogy hátrálékban levő díjaikat küldjék be a lap kiadóhivatalába. Minden olvasónk pedig igyekezzék azon, hogy terjessze a Vasárnapot. Mai számunk első helyén egy lelkes előfizetési felhívás olvasható. Egyházi értekezletünk elnöksége adta ki és szól benne egy-

házkerületünk minden tagjához. Ajánljuk olvasóink figyelmébe. — Vajha, ne lenne pusztában kiáltó szó!

Ottó főherceg mint esztergályos. A királyi háznak az ipar iránti élénk érdeklődését bizonyítja az a tény, hogy az udvar minden tagja elsajátít még ifju éveiben egy mesterséget, éppen azt, a mely iránt legtöbb hajlandóságot árul el. Ottó főherceg ifju korában az esztergályosságot tanulata meg. Mestere Landsteiner József volt, egy ismert bécsi műiparos.

Legújabb hadihajónk. Hadihajóink száma legközelebb egy új hatalmas csatahajóval fog szaporodni. Deczember 8-án lesz ugyanis a pólai arzenál-telepen egy új nagy pánczélosnak vízrebocsátása. Ezzel az új csatahajóval czirkáló flottánk jelentékenyen fog gyarapodni. Az új hajó a nemrég vízrebocsátott »Kaiser Karl VI.« mintájára készült a modern hajóépítés vívmányainak felhasználásával. Ez a hajó azonban még tökéletesebb amannál a hadihajónál, mert felszerelése nagyobb és erősebbek és tonnatartalma is jóval nagyobb. Az új hajót »Sanct Georg« névre fogják keresztelni.

A Duna áradása. A felvidéken állandóan tartó esőzések következtében a Duna mellékfolyói valamennyien rohamos áradásnak indultak és a Dunát is megduzzasztották. Az utóbbi napokban a Tisza is rohamosan emelkedik, minek következtében az Aldunán az áradás szintén nagyobb mérvet öltött. A víz emelkedése továbbra is várható.

A gyomai arany-lelet. Gyomán Oláh Lajos téglagyár telepén van egy halom, mely már régebben felkeltette a régészek figyelmét, de az ásaiási szándékot halasztgatták. A napokban a tulajdonos végre napszámosokat fogadott, hogy jöjjenek »kincset keresni.« A tréfásnak látszó fel-szólításnak meglepő volt az eredménye. A megkezdett ásítás után vagy két ölnyi mélységben előkerült előbb egy, aztán több, összesen 14 drb arany gomb, azután egy kigyózó aranygyűrű, körülbelül 60 gr. súlyu, majd ismét egy nagy aranykarika és egy darab hegyes, talán varró eszköz, egy fekete kődarab, melyen haránt futó csatorna van s ez a csatornás rész ragyog. Az ásítás tovább tart.

A szerkesztő postája.

M. M. Damos A reklamált két számot elküldöttük. Hogy miként maradt ki nem tudjuk. Czimszallagot csak az új évben nyomatunk.

V. M. Maksa. Pénztárkönyvünk szerint hátrálékban van: Ikafalva 4 koronával; Léczfalva 2 koronával. A többi egyházak előfizetése az év végéig rendben van.

K. J. Tömös. Romániai előfizetőink közül a második féltre fizettek: Péter Márton 3 kor. Demeter János 3 kor. 15 fill. Más nem fizetett Nagy Józsefnek és Bartha Józsefnek nem küldöttük a lapot, mert 3-4 szám egymásután visszajött. Aztán beszüntettük. A többi előfizetővel most már rendben vagyunk. A változásokat tudomásul vettük.

K. B. H.-Bodon. A küldeményt félre tettük a farsangra. Addig kérnénk valami mást, a mostani alkalomhoz illőt.

Olvasóinkat, lapunk barátjait kérjük, hogy az egyházi estélyekről s bármily más egyházi mozgalomról, küldjenek rövid tudósítást, mert csak így az érintkezést fentartani.

Nyomatott Becsek D. Fia könyvnyomdájában, Székelyudvarhelyt.